

POROČILO S SLUŽBENE POTI:

Drugi sestanek ekspertne skupine za vlaganja v izobraževanje pri Stalni skupini za kazalnike in ciljne vrednosti (SGIB IEG on Education Investment)

I. IME IN PRIIMEK

mag. Vera Gradišar, Klemen Šurk (oba MIZŠ) in mag. Zvonka Pangerc Pahernik (ACS)

II. KRAJ, DRŽAVA IN TRAJANJE

Bruselj, Belgija, 3. in 4. junij 2014

III. ORGANIZATOR

Direktorat za izobraževanje in kulturo (DG EAC A4) pri Evropski komisiji

IV. OPIS

0. Povzetek

Namen skupine SGIB IEG on education investments:

1. Predstaviti rezultate oz. osnutke poročil o indikatorjih, ki na petih podsistemih (predšolsko, šolsko, začetno poklicno, nadaljevalno poklicno ter izobraževanje odraslih, visokošolsko) omogočajo primerjavo med državami članicami EU;
2. Pridobiti povratne informacije iz strani skupine kako spremeniti, popraviti ali izboljšati izbrane indikatorje (za inptu, output, outcome) in način njihove predavitve.

Slovenski vidik:

Razporeditev držav v skupine ni vedno najbolj primerna (npr. pri poklicnem izobraževanju je naš sistem bolj podoben Portugalski, kot sistemom držav s katerimi smo v skupini). Prav tako se postavlja vprašanje primerljivosti podatkov zaradi različen dolžine trajanja izobraževanja (ISCED2).

Naslednji koraki:

Komisija upošteva podane pripombe k pripravljenim poročilom in jih ustrezno popravi, države predstavijo primere dobrih praksi na nacionalni ravni.

1. Uvod

Sestanek sta vodila **Jan Pakulski**, vodja enote A4 pri Evropski komisiji, ter njegova sodelavka, **Lene Meyer**. Udeležilo se ga je blizu 50 oseb, svojega predstavnika nekatere še niso imenovali. Slovenijo smo zastopali **mag. Vera Gradišar**, vodja finančne službe na MIZŠ in nominirana članica SGIB IEG, **Klemen Šurk Kokalj** v tej službi zadolžen za poročanje UOE podatkov, ter **mag. Zvonka Pangerc Pahernik**, članica Stalne skupine za kazalnike in ciljne vrednosti (SGIB) iz Andragoškega centra Slovenije. Na strani Evropske komisije so sodelovali predstavniki Eurostata, Eurydice, CRELL, CEDEFOP, drugih enot DG EAC ter DG ECFIN/EMPL.

Jan Pakulski nas je po sprejetju zapisnika prvega sestanka ter dnevnega reda uvodoma obvestil o aktualnih dogajanjih na evropski ravni:

- Po lanski razglasitvi rezultatov raziskav PISA in PIAAC tečejo v državah članicah tematsko usmerjene analize podatkov. Konec junija bodo znani rezultati TALIS II – v zadnjem času je na voljo zares veliko kakovostnih podatkov.

- Skupina za kazalnike in ciljne vrednosti (SGIB) je bila na majskem sestanku obveščena o poteku dela naše delovne skupine; tudi v prihodnje, bodo igrali vlogo presojevalcev rezultatov našega dela.
- V pripravi je Monitor izobraževanja in usposabljanja 2014, v njem bo precej prostora namenjenega učinkovitosti vlaganj v izobraževanje in s tem našemu delu; publikacija bo izšla v novembru.
- Države članice so te dni prejele priporočila za aktualni evropski semester; vlaganja v izobraževanje so na evropski ravni omenjena kot ključna, nekatere države pa so dobile še izrecna priporočila, da naj jih ne znižujejo; splošno sporočilo pa je, da je treba povečati učinkovitost javnega financiranja izobraževanja.
- Italijansko predsedovanje EU se bo še posebej ukvarjalo z ekonomskimi koristmi izobraževanja, o tem bodo razpravljali tudi na decembrskem srečanju Evropskega sveta.

2. Raven držav članic

Jan Pakulski in Lene Meyer sta pred začetkom dela v skupinah še enkrat poudarila, da se naša skupina ne ukvarja s 'cost-benefit' niti 'cost-efficiency' analizo, pač pa gre (na temelji metodologije JAF – Joint Assessment Framework) za opredelitev kazalnikov vložka (**input** – predvsem izdatki!), izidov (**output** – količinski vidik, npr. število diplomantov) ter učinkov (**outcome** – vidik doseženih zmožnosti) za posamezne ravni/sektorje izobraževanja ter njihove **medsebojne poveze (vendar ne kavzalne!)** na ravni posameznih držav ter v relaciji do EU. Evropska komisija je – kot dogovorjeno na prvem sestanku – pripravila **pajčevinaste diagrame** ('radar' ali 'spider' chart) za vsako od naštetih ravni, države pa so grupirali po geografskem merilu (glej dokumente 1–6). Opozorila sta na problem časovnih zamikov (izdatki nastanejo v nekem trenutku, učinke izmerimo v nekem drugem, precej kasnejšem trenutku), na dejstvo, da na doseganje učinkov poleg izdatkov vplivajo še mnogi drugi dejavniki, poleg tega je spremljanje učinkov vlaganj dolgoročen proces in bi bilo treba opazovati časovne serije. Kakovostnih kazalnikov v tej fazi ni bilo mogoče vključiti.

V splošni razpravi smo se dotaknili vprašanj, ali je zajeto le javno ali tudi zasebno financiranje, zakaj niso držav raje grupirali po podobnih strukturah izobraževalnih sistemov, zakaj ni zajeto splošno srednješolsko izobraževanje ('upper-secondary'), zakaj zaradi pomanjkanja dobrih podatkov o izdatkih ne upoštevamo tudi drugih vložkov, npr. učitelji in podobno. Največ ugovorov na vsebino dela so imeli predstavniki Francije.

Delo smo nadaljevali v **treh skupinah**, in sicer smo obravnavali pisno gradivo in grafe za:

- izdatke, izide in učinke na ravni predšolske vzgoje in osnovnošolskega izobraževanja ('primary' in 'lower-secondary'),
- izdatke, izide in učinke na ravni začetnega (IVET) in nadaljevalnega (CVET) poklicnega izobraževanja in usposabljanja (ter izobraževanja odraslih),
- izdatke, izide in učinke na ravni visokošolskega izobraževanja.

Za področje **predšolske vzgoje** ter **osnovnošolskega izobraževanja** smo zaključili, da je potrebnih še nekaj tehničnih izboljšav, da bodo v juniju na voljo novi podatki Eurostata in Eurydice, da bodo poskušali vključiti čim več nacionalnih primerov pa tudi kakovostne vidike, sicer pa bi lahko za naslednji sestanek za ti dve področji že pripravili skorajda končno različico besedila.

Za **začetno poklicno izobraževanje in usposabljanje** bo potrebno opraviti še nekaj dela, saj gre za politično zelo pomembno področje. Na voljo bodo novi podatki, smiselno bi bilo predstaviti velike sistemske razlike med državami ter posledice teh različnih pristopov. To poglavje do naslednjega sestanka še ne bo zaokroženo. Še več dilem smo odprli pri **nadaljevalnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju**; predvsem smo bili proti vzpostavljanju relacij med rezultati študij PIAAC in CVTS. Evropska komisija je kljub našim pomislekom sklenila, da bodo poskušali do naslednjega sestanka to področje maksimalno doreči.

Predstavnica ACS sem v delovni skupini poudarila:

- Kljub pomanjkanju relevantnih podatkov o vlaganjih v druge oblike izobraževanja odraslih (IO) ni dopustno, da se enači izobraževanje odraslih z nadaljevalnim poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem v podjetjih, zato je potrebno v gradivu jasno razmejiti, da gre le za omejen del IO.

- Priporočila, ki bodo izhajala iz predlagane analize, bodo temeljila na anketi CVTS, v kateri so zajeta le podjetja – pomemben podatek je tudi ta, da so izvzeta podjetja s področja kmetijstva. Priporočila bodo torej lahko namenjena predvsem podjetjem in bodo le v manjši meri zadevala javna vlaganja v IO, za katera je pristojna država.
- V analizo so torej zajeti le zaposleni, ne pa celotna delovna populacija; prav nezaposlenim pa je namenjenega precej javnega financiranja z namenom pospeševanja njihove zaposljivosti.
- Politika na področju IO (prenovljeni Evropski program za učenje odraslih), usklajena s strategijami I&U 2020 in Evropa 2020, je namenjena odraslim z nizko izobrazbo/kvalifikacijami ter drugim ranljivim ciljnim skupinam, prav te pa so iz sedanjega gradiva povsem izvzete.
- Večjo skrb je treba nameniti pridobitvi podatkov iz drugih virov (Anketa o delovni sili – LFS ter Raziskava o IO – AES, njuni povezanosti in metodološki izboljšavi), zato da bi bil sistem IO bolje predstavljen. Šele tedaj bi bila smiselna povezava inputa (vlaganj) ter outcoma (zmožnosti – podatki o slednjih pridobljeni z raziskavo PIAAC).

Pri **visokošolskem izobraževanju** smo prav tako opozorili na potrebo po zajetju javnega in zasebnega vlaganja, saj so izidi in učinki rezultat obojega, na dileme v zvezi s časovnimi zamiki ter povezavo s PIAAC-om (doseženi rezultati nedavnih diplomantov).

3. Raven evropskega sistema I&U kot celote

Evropska komisija v sodelovanju s CRELL preučuje izdatke, izide in učinke izobraževalnega sistema EU kot celote, in sicer na ravni vložkov uporabljajo podatke o izdatkih iz zbirke UOE (vendar ta zajema le javne izdatke ter formalno izobraževanje!). Na ravni izidov se držijo uveljavljenih kazalnikov, predvsem pa ciljnih vrednosti EU. Močne korelacije so lahko opredelili predvsem pri predšolski vzgoji in osnovnošolskem izobraževanju. Več vlaganj prinaša več izidov (količinsko gledano), ne pa nujno več kakovosti. S tem je povezana tudi večja brezposelnost mladih diplomantov. Naše mnenje potrebujejo predvsem v zvezi z učinki (zaposljivost, družbeno-ekonomski status, revščina, nezaposlenost mladih...) – gre za vprašanje, kako izobraževalni sistem oziroma posamezni sektorji I&U prispevajo k implementaciji strategije rasti in zaposlovanja (Evropa 2020).

V razpravi je bilo izrečenih precej pomislekov: zakaj države primerjati in vzpostavljati tekmovalnost, kaj je prava mera učinkovitosti vlaganj, ne gre le za količinske odnose, pomembna je tudi kakovost ter poleg ekonomskih (ekonomske koristi, zaposljivost) tudi socialni vidiki (zdravje, socialna blaginja...) in podobno. Eurostat je priznal, da gre za precej 'mehansko' vajo, katere namen je preizkusiti meje uporabnosti podatkov. Analize vzrokov posameznih pojavov bi bilo treba opraviti z mikro podatki. Potrebna je precejšnja previdnost pri interpretaciji podatkov, še zlasti pa pri posredovanju sporočil politikom. Predstavljeno delo bodo še izpopolnili in ga prediskutirali znotraj službe EK. Več v dokumentu 7.

4. Rast cen v izobraževanju

Zadnja predstavitev se je dotaknila rasti cen v izobraževanju. Predstavili so nam analizo potrošnje gospodinjstev, ki je pokazala, da so cene izobraževanja narasle v največji meri, kar pa ničesar ne pove o višini zasebnih izdatkov v izobraževanje. Cena izobraževalnih storitev je skupaj z rastjo cen alkohola in tobaka v obdobju 2005–2013 zrastle največ med vsemi opazovanimi skupinami. Vendar pa so med rastjo cen po posameznih državah članicah velike razlike, največja rast je bila v Veliki Britaniji (207), Romuniji (157) in Bolgariji (178), medtem ko se v nekaterih državah cene niso bistveno spremenile. Indeks rasti cen izobraževanja v Sloveniji v tem obdobju znaša 122. Celotno poročilo je na voljo v Dokumentu 8.

5. Zaključek

Naslednji sestanek bo 23. in 24. septembra. Na njem bo nekaj časa namenjenega predstavitvam nacionalnih praks učinkovitega vlaganja v posamezne sektorje izobraževalnega sistema. S tem naj bi presegli vidik tekmovalnosti med državami ter izpostavili dobre prakse. Do septembra bodo zaključene nekatere študije, ki jih je naročila EK, in s tem bomo dobili še nekaj dodatnih informacij. Naslednjič bomo nekaj časa namenili tudi vprašanju, kako rezultate našega dela učinkovito predstaviti nosilcem politike izobraževanja.

V. PREJETO GRADIVO

Dokument	Naziv
1.	Template for analysis (.doc)
2.	Early childhood education and care (.docx)
3.	School education (.docx)
4.	IVET (.docx)
5.	Adult learning (.docx)
6.	Tertiary education level (.docx)
7.	Education total (.docx)
8.	Price developments in Education (.docx)

Poročilo pripravila:

mag. Zvonka Pangerc Pahernik (zvonka.pangerc@acs.si), Andragoški center Slovenije

30. junij 2014